

Hvis vi skulle have en fortsat Goldhedsperiode, hvor vi kun faae en Smule Finanslov paa en eller anden Maade og hvor Regjeringen sørger for det Allernødvendigste, lidt Sikkring mod Ulandet og lidt Sikkring af ordentlige Tilstande indadtil, saa vil der nødvendigvis vise sig bydende Krav om, at der skal handles, saa ville nye Mænd eller maaste gamle Mænd i forandret Sikkelse og med modificerede politiske Regjeringsmaximer træde til og give os Handling i Stedet for den Goldhed, vi nu i mange Aar have haft. Men ikke det ærede Medlem som gammel Politiker egentlig har samme Syn paa Forholdene, og jeg kunde derfor ønske at vide, hvorpaa det ærede Medlem støtter sit Haab om bedre Tilstande ved at fortsætte den Politik, han nu er Talsmand for, hvor man i Virkeligheden vedbliver at reise disse Strids spørgsmål om provisoriske Love og stille dem frem i første Række. Jeg kunde ønske at vide, hvorpaa det ærede Medlem bygger sit Haab om, at vi ad den Vej skulde komme ind i bedre Forhold (Holstein-Bedreborg: Det har jeg ikke noget Haab om). Det ærede Medlem bygger ikke paa noget Haab, han opgiver Haabet om bedre Tilstande; men naar man saaledes lader Haabet ude, saa er der Andre med mere Livsmod og Haab, der træde til; og det er netop, fordi jeg og selvselgelig Mange med mig ikke ønsker, at slige Tilstande skulde fremtaldes uden Nødvendighed, at vi af fuldstændig oprigtigt Hjerte ønske, at man fra den anden Side vil tage fat paa Arbejde, men paa Arbejde i virkelig Forstand og ikke dette Skinarbejde, som der kun er Tale om, naar man ikke vil slaa en Streg over Fortiden. Der er intet Andet at gøre.

Efter disse Bemærkninger til det ærede Medlem føler jeg mig ikke videre kaldet til at indlade mig paa en Diskussion med det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (P. Holm) om Socialismen og dens Fortrinlighed. Det ærede Medlem, som breidede mig, at jeg ikke forstod, hvad han udtalte, synes overhovedet at have en mærkelig Maade at opfatte paa; han tror, at naar man sammenligner Arbejdet og Kapitalens Udbytte, man da beklager Kapitalen, og at man paa Kapitalisternes Vegne er vred over, at de ikke faae fuldt Udbytte, og har Medlidenskab med, at de ikke faae mere Rente. Naar overhovedet Forhandlingen skal synke ned i den Slags Kjæveleri, saa bliver det meget vanskeligt, at optage en Diskussion med det ærede Medlem. Som sagt, at komme ind paa hele Socialismen, føler jeg mig ikke oplagt til; blot det ene Punkt vel jeg gjøre gjældende, at naar det

kan konstateres, og det mener jeg, kan konstateres, saa godt det ad statistisk og anden Vej kan konstateres, at Udbyttet gjennem en vis Periode og et vist økonomisk Regime er mange Gange fordoblet og mange flere Gange fordoblet end under noget tidligere Regime, og at samtidig dermed Fordelingen af Udbyttet foregaar saaledes, at — ligegyldigt om Kapitalisternes Antal mulig maatte være noget efter en større Maalestok end Arbejdernes — Arbejdernes Njæbeevne og Andel i Produktionen bestandig er forøget, medens Kapitalisternes relativt formindstes, da er der konstateret et større Fremstridt for Arbejde end for Kapitalen i økonomisk Udbytte. Det ærede Medlem kan overhovedet ikke benegte dette: Arbejdernes Njæbeevne og Livsvilkaar ere gjennemgaaende blevne forbedrede under den frie Konkurrences Regime. Man kan forbyde sig og tale om, at den er bedre eller daarligere i den ene eller anden Henseende, men sammenligner man Tilstanden nu med Tiden for et eller to hundrede Aar siden, saa er der ingen Tvivl om, at de enkelte Arbejdere, og altsaa alle Arbejdere tagne under Set, have faaet en bedre økonomisk Tilværelse, og naar man samtidig (en Afbrydelse opfattes som Benægtelse) — benegtes det? Men det kan ses paa mange Maader, rent økonomisk er der ført de Beviser derfor, som overhovedet kunne føres. Samtidig dermed kan det konstateres, at Udbyttet af den samlede Kapital er gaaet ned. Kapitalens Udbytte bestemmes nærmest ved Rente — det er den eneste Maade, hvorpaa man praktisk kan bestemme dens Værdi — og den er nedadgaaende. Dette siges uden Beklagelse, tvertimod: med Tilfredsstillelse konstaterer man, at Arbejdernes Udbytte er forøget paa Kapitalisternes Bekostning. Om der end er flere Kapitaler, om end den samlede Kapital er større end tidligere og det samlede Udbytte af Kapitalen absolut taget ogsaa er større end tidligere, er Kapitalisternes Udbytte dog i Sammenligning med Arbejdernes stedse blevet ringere. De tre Ved, som det egentlig gjælder om at holde fast ved, ere, at der har fundet en større samlet Produktion Sted, at der findes større Antal af Arbejdere end tidligere, og at der bliver en større Andel for hver enkelt Arbejder i den samlede Produktions Udbytte i Forhold til en given Arbejdsmængde. Dette staar fast paa den ene Side; og for Kapitalens Vedkommende kan følgende tilsvarende Theses opstilles: Større samlet Produktion, større Antal af Kapitalister; men for hver Kapitalists Vedkommende et mindre Udbytte af hver given Kapitalmængde. Altsaa, vi have paa den ene Side